

Úřad vlády České republiky

27. ledna 2026 12.30-18 hod.
Fyzikální ústav AV ČR

výroční konference Metodika hodnocení výzkumných organizací

Praktické zkušenosti s hodnocením v Panelu přírodních věd (OP1)

Bohuslav Rezek

předseda panelu OP1 Natural Sciences

rezekboh@fel.cvut.cz

BIBLIOMETrické hodnocení (M2) – je relativní

DŮLEŽITÉ PŘÍNOSY v OP1

- ▶ v oblasti přírodních věd je bibliometrie zcela namístě
- ▶ srovnává jen v rámci oborů FORD, tj. podobné publikační zvyklosti
- ▶ umožňuje identifikovat podíl reprint autorů z VO, tj. nakolik je tahounem výzkumu
- ▶ podezřelé publikační praktiky lze v datech vidět
- ▶ srovnává dle kvartilů časopisů v oboru, nikoliv impakt faktorů nebo AIS
- ▶ **relativní srovnání VO úrovně vůči ČR, EU a světu! (a to i časový vývoj, po oborech)**

PROBLÉMY s BIBLIOMETRIÍ (nejen) v OP1

- ▶ i v rámci jednoho FORD publikační specifika se mohou lišit mezi podobory
- ▶ na zařazení publikací/časopisů do oborů FORD dle WoS nemáme vliv, některé podobory trpí
- ▶ malý počet výsledků u některých VO (rezorty) není dostatečný pro robustní statistiku a srovnání
- ▶ srovnání nezohledňuje rozdílnou úroveň financování výzkumu v zemích EU15 a ČR
- ▶ neřeší afiliace, započítá se všechno všem (alespoň ukazuje podíl reprint autorů) -> **M1**
- ▶ neřeší skutečný dopad výsledku -> **M1**

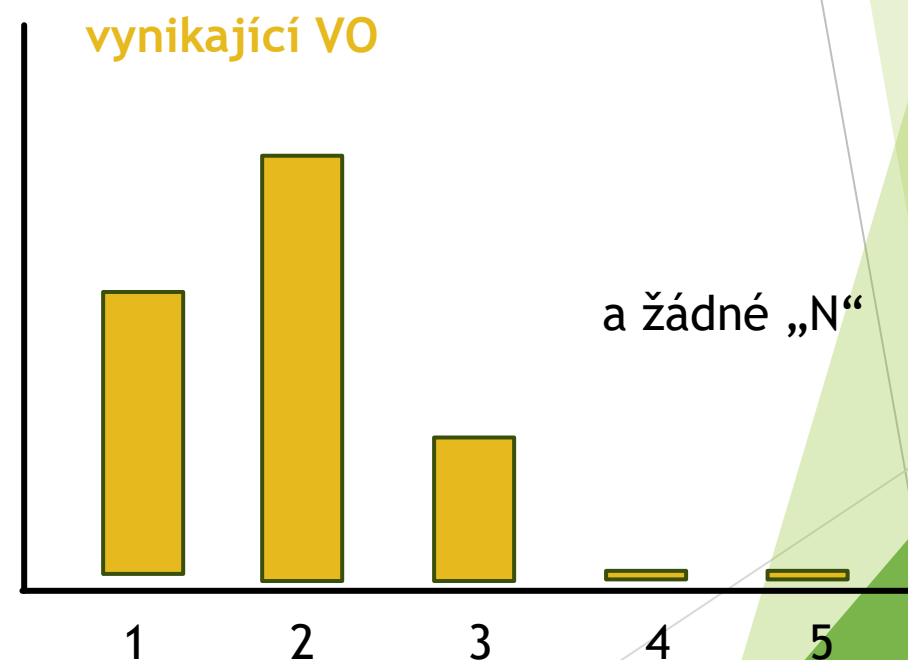
“PEER REVIEW” v M1 – je absolutní

► VO předkládá vybrané to nejlepší ze *svých* vědeckých a aplikačních výsledků za 5 let

- známkování v M1 je absolutní
- neškáluje na daný soubor výsledků
- rozdělení známek u VO je indikátorem kvality
- ideálně samé 1 - „world-leading“ 😊

OP1: pro hodnocení 1 musí mít výsledek doložený skutečně významný dopad, “publikační” či aplikační.

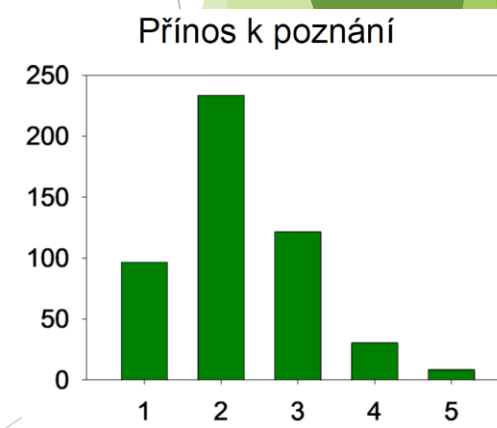
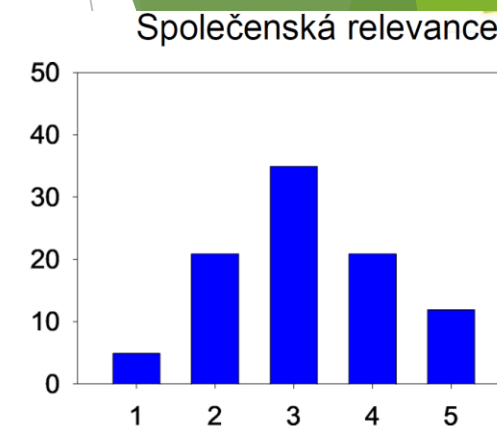
Dávejte pozor, aby byl předložen plný text výsledku nebo odkaz umožňující přímé odborné posouzení, bez předplatného nebo jiných technických omezení, jinak „5“.

Aplikační výsledky M1 v OP1

- ▶ zcela relevantním výstupem pro M1, jejich počet roste
 - ▶ zejména u rezortních VO, kde publikace v časopisech často nejsou tou stěžejní misí
- ▶ mají také šanci na „1“ a v posledním hodnocení je i v OP1 takových několik (požadavkem je významný efekt na národní / mezinárodní úrovni)
 - ▶ v OP1 je umíme hodnotit ...
- ▶ ALE - jejich uplatnění pro veřejnost nebo pro ekonomiku je potřeba od VO pro hodnocení konkrétně doložit!
- ▶ okno pro nalezení uplatnění je 5 let, v OP1 je to dostatečné

SOCIOEKONOMICKÉ v OP1	celkem výsledků	socio ekon.	prům. znám.	podíl
1.1 Mathematics	42	5	4.5	12%
1.2 Computer and information sciences	65	17	3.2	26%
1.3 Physical science	114	18	3.3	16%
1.4 Chemical science	104	10	3.3	10%
1.5 Earth and environmental sciences	113	34	2.8	30%
1.6 Biological sciences	187	12	3.0	6%
1.7 Other natural sciences	2	0	0	0%

Připomínky VO k postupu, metodice, chybám v hodnocení M1

VO dostávají jasné pokyny na počátku hodnocení.

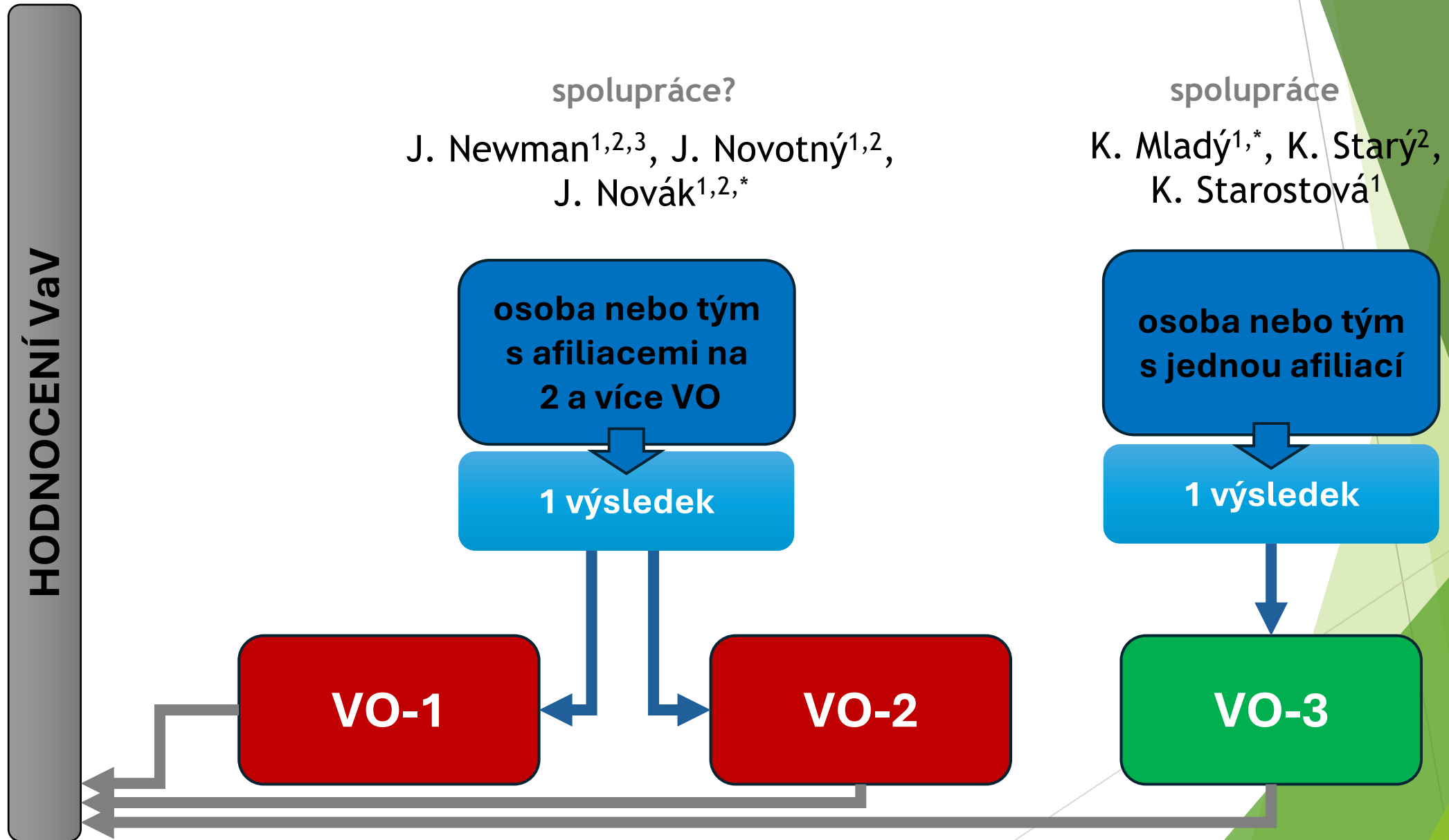
- ▶ Možnost podat námitku je důležitá součást hodnotícího procesu.
- ▶ Letos na OP1 zaslaly VO velké množství námitek - **64**
se všemi jsme se jako panel uvážlivě vypořádali, sepsali a projednali vyjádření
někdy VO připravily obsáhlé dokumenty ... s nerelevantními argumenty
- ▶ Po pečlivé kontrole a diskuzi ke změně hodnocení došlo pouze ve 2 případech
z „technické 5“ na „2“ (výsledek byl přiložen)
z vyřazení „N“ na „5“ (výsledek nepatřil do OP1)
- ▶ **Doporučujeme VO nejprve uvážlivě posoudit pokyny, které dostávají na počátku hodnocení, pravidla a procesní postupy hodnocení, než se rozhodnou podat námitky.**

Připomínky VO k postupu, metodice, chybám v hodnocení M1

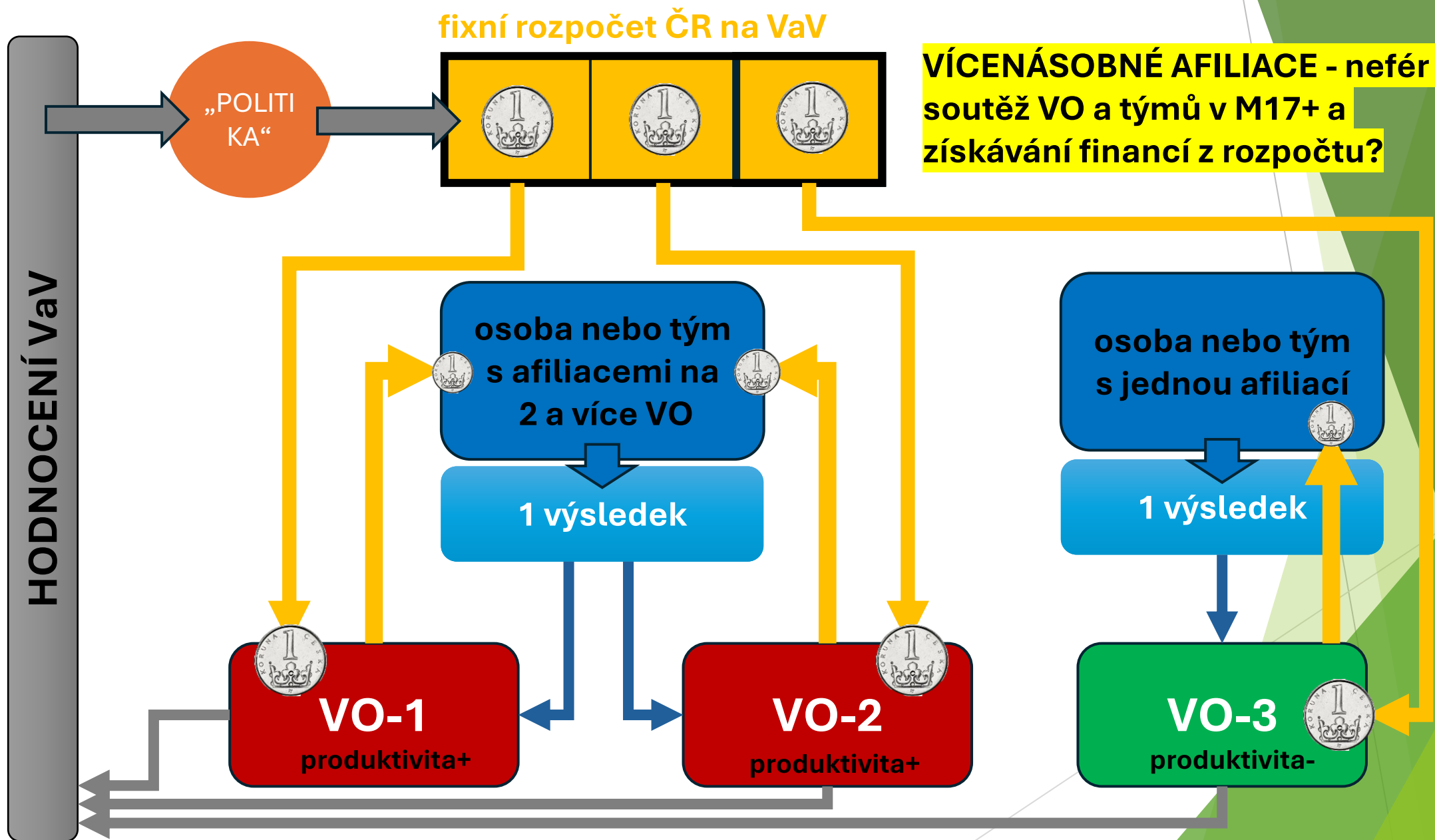
VO dostávají jasné pokyny na počátku hodnocení.

- ▶ **1) Kvalita hodnotitelů a hodnocení.** - Přetrvávající problém, opakování obsahu článku místo zhodnocení významu a hodnocení podle jiného kritéria (PP/SR) a známka jiná než slovní část.
 - a) Hodnotitelé dostávají pokyny a návod na počátku (diskutujeme možnost on-line školení ala TAČR).
 - b) Vracíme hodnocení k přepracování. c) Oslovujeme další hodnotitele.
 - d) Máme blacklist hodnotitelů. e) Panelisté dělají souhrn hodnocení a korelují známku s textem.**ALE - ochotných kvalitních hodnotitelů je málo, zapojte se!**
- ▶ **2) Text hodnocení od hodnotitelů není (dle názoru VO) v souladu s udělenou známkou od hodnotitelů nebo panelisty.** - Panelista má „by design“ významnou roli pro ověření, korekce a vysvětlení vybrané známky, což panel pečlivě prováděl (větší změny s předsedou panelu).
- ▶ **3) Výsledek je z více oborů.** To hodnotit umíme, vhodným výběrem hodnotitelů, můžeme i přeřadit v rámci OP1 do jiného FORD. Ale **pokud se nejedná o výsledek výzkumu v přírodních vědách a s odpovídajícím PP/SP zdůvodněním = „5“ (a neposíláme k hodnocení)**
- ▶ **4) Doplnění informací VO do námitek se žádostí o změnu hodnocení.** - Vypořádání námitek nemůže být založeno na uvádění nových skutečností, které VO opomenula uvést v původním zdůvodnění. Panel posuzuje při vypořádání procesní nebo technická pochybení, správnost zhodnocení posudků hodnotitelů a původně předložených podkladů od VO.
- ▶ **5) Námitky VO na neuznávání vícenásobných afiliací** (bez relevantního zdůvodnění tvůrčího podílu). - To není chyba ale vlastnost hodnocení, na které se v rámci panelu OP1 shodujeme.

Problém vícenásobných afiliací

Problém vícenásobných afiliací

Tvůrčí podíl VO – zásadní pro M1

(i po letech se s tím VO stále potýkají)

- ▶ **Aktuální hodnocení H24 – celkem v M1 v OP1 vyřazeno 39 / 627 (6%) výsledků = „N“**
- ▶ **Příklad 1:** K výsledku přispěli 3 autoři z ~20. Každý z nich má tři afiliace. Ve zdůvodnění není ani zmínka o přínosu autorů (ani instituce) ke vzniku výsledku.
- ▶ **Příklad 2:** Prvoautor je jediný, který má afiliaci k fakultě. Zároveň však má afiliaci k AV ČR, používá e-mail AV ČR a celý výzkum byl financován z grantů na AV ČR. Ta se k výsledku ale (zatím) nepřihlásila.
- ▶ **Příklad 3:** Hodnocená organizace je zastoupena jedním prvoautorem a korespondujícím autorem. Oba ale současně vykazují afiliaci k další zahraniční instituci. Tuto zahraniční afiliaci vykazuje i druhý prvoautor práce a zahraniční instituce tak má v kolektivu převažující podíl autorů. Násobné afiliace autorů ani podíl hodnocené organizace na vzniku výsledku není zdůvodněn. Z autorského kolektivu nelze významnost podílu VO na vzniku výsledku jednoznačně posoudit, proto je výsledek vyřazen z hodnocení.
- ▶ **Příklad 4:** Oborový panel nijak nesnižuje kvalitu předloženého výsledku, nicméně všichni spoluautoři mají více afiliací, takže není jasné, kde vlastně práce vznikla. Uvedené zdůvodnění (*done exclusively by the members of the VO*) rozhodně není dostatečné. Oborový panel se usnesl, že výzkumná organizace svůj podíl na výsledku relevantně nezdůvodnila a proto výsledek vyřazuje z hodnocení.
- ▶ **Ale je to nezbytné pro férové hodnocení všech VO, a z toho vyplývající další kroky ...**

Tvůrčí podíl VO – zásadní pro M1

(i po letech se s tím VO stále potýkají)

- ▶ **Významný tvůrčí podíl výzkumné organizace (VO)** je zásadní pro hodnocení výsledku v M1. **Neposuzujeme podle počtu autorů a počtu afiliací**, ale podle relevantního zdůvodnění od VO. Stojí nás hodně práce a úsilí to v hraničních případech posuzovat bez zdůvodnění VO. Výsledné vyřazení z hodnocení projednává celý panel.
- ▶ Panelisté OP1 mají **zkušenosti i v oblasti „velkých kolaborací“** (CERN, ATLAS, apod.).
- ▶ **VO mají tendenci svůj významný tvůrčí podíl na vzniku výsledku zdůvodňovat irelevantně:**
 - ▶ pracovním úvazkem autorů článku
 - ▶ poděkováním grantové podpoře v článku
 - ▶ poskytnutím infrastruktury nebo existencí společného pracoviště
 - ▶ dlouhodobou spoluprací s dalšími VO uvedenými na výsledku

POZN: Výše pracovních úvazků sama o sobě nevypovídá o tvůrčím podílu organizace, zvláště za situace, kdy všichni uvedení autoři současně vykazují afiliaci k dalším VO. Metodika nehodnotí společné pracoviště jako celek, ale každou VO samostatně. To **nevylučuje spolupráci a tvorbu společných výstupů**, avšak v každém případě musí předkládající VO doložit, jaký byl její konkrétní tvůrčí přínos ke vzniku daného výsledku. V opačném případě by stejné hodnocení automaticky připadlo všem zapojeným institucím, i kdyby byl jejich tvůrčí podíl pouze **marginální**. Obdobně ani poskytnutí infrastruktury či poděkování institucionálním grantům samo o sobě nepředstavuje **doklad významného tvůrčího podílu na vzniku výsledku**.

PROČ výsledky vybrané v M1 NEVYŘÁZUJEME (hodnocení „N“)

- ▶ autoři z VO nejsou ti hlavní (první, korespondující)
- ▶ počet autorů z VO je v celém autorském kolektivu malý
- ▶ autoři z VO mají vícenásobné afiliace, i mimo ČR

N = není dostatečně významný tvůrčí podíl VO na daném vybraném výsledku pro M1, který má představovat to nejlepší z výzkumu dané VO za posledních 5 let

PROČ výsledky vybrané v M1 VYŘAZUJEME (hodnocení „N“)

Význam podílu předkládající VO není
vůbec nebo relevantně zdůvodněn!

Pečlivá příprava podkladů od VO
ušetří čas a zklamání všem!

N = není dostatečně významný tvůrčí podíl VO na daném vybraném výsledku pro M1, který má představovat to nejlepší z výzkumu dané VO za posledních 5 let

Kvalitní hodnotitelé a panelisté jsou základ

- ▶ **Nedostatečné množství hodnotitelů z různých institucí v daném oboru**
výzkumné organizace se hodnotí vzájemně, Praha hodnotí Opavu a obráceně ...
- ▶ **Kvalitních aktivních hodnotitelů není nikdy dost.**

**Hlašte se!
Pomůžeme vám.**

*nominace přes VO
nebo přes panelisty*

- ▶ **V panelu si předáváme zkušenosti a snažíme se zachovat kontinuitu a naladění stejného postupu a náhledu na hodnocení.**

ZÁVĚR - Pozitivní zkušenosti v OP1

- ▶ Zlepšování aplikace SKV na základě našich podnětů -> efektivnější práce.
- ▶ Kolektivní zájem na spravedlivém hodnocení skutečného významu výsledků z hlediska zlepšování kvality vědy a výzkumných organizací v ČR.
- ▶ Hodně času a úsilí se věnuje vzájemným konzultacím, diskuzím o hodnocení, kvalitě zpracování zpráv a výstupů z panelu.
- ▶ Panelisté v OP1 mají náhled z různých oborů a komunit.
- ▶ Pocit, že to má smysl, kdy nejde o „kafemlejek“, ale o skutečné hodnocení (v M1 i M2), že pomáháme k formování kultury ve VaV.
- ▶ **Při následných tripartitách s poskytovateli je hodnocení M1/M2 často kladně přijímáno, vede to i ke změnám ve struktuře a financování VO.**

M1+M2

Pro hodnocení je zásadní: kvalitní hodnotitelé, zkušení panelisté, důvěryhodnost konceptu a celého procesu hodnocení.

**ne kafemlejek
ale leadership**
(reflektující hodnocení)